

Әулікөл: тұқыммен жұмыс істеудегі экономикалық пайда

Нұрғали Бисекенов

Әулікөл тұқымы бойынша
Республикалық палатаның
директоры

EL BAYLYGY

1

Палата жұмысы

2

Тұқымның пайда болуы
және таралуы

3

Әулиекөлмен жұмыс істеудің
экономикалық тиімділігі

4

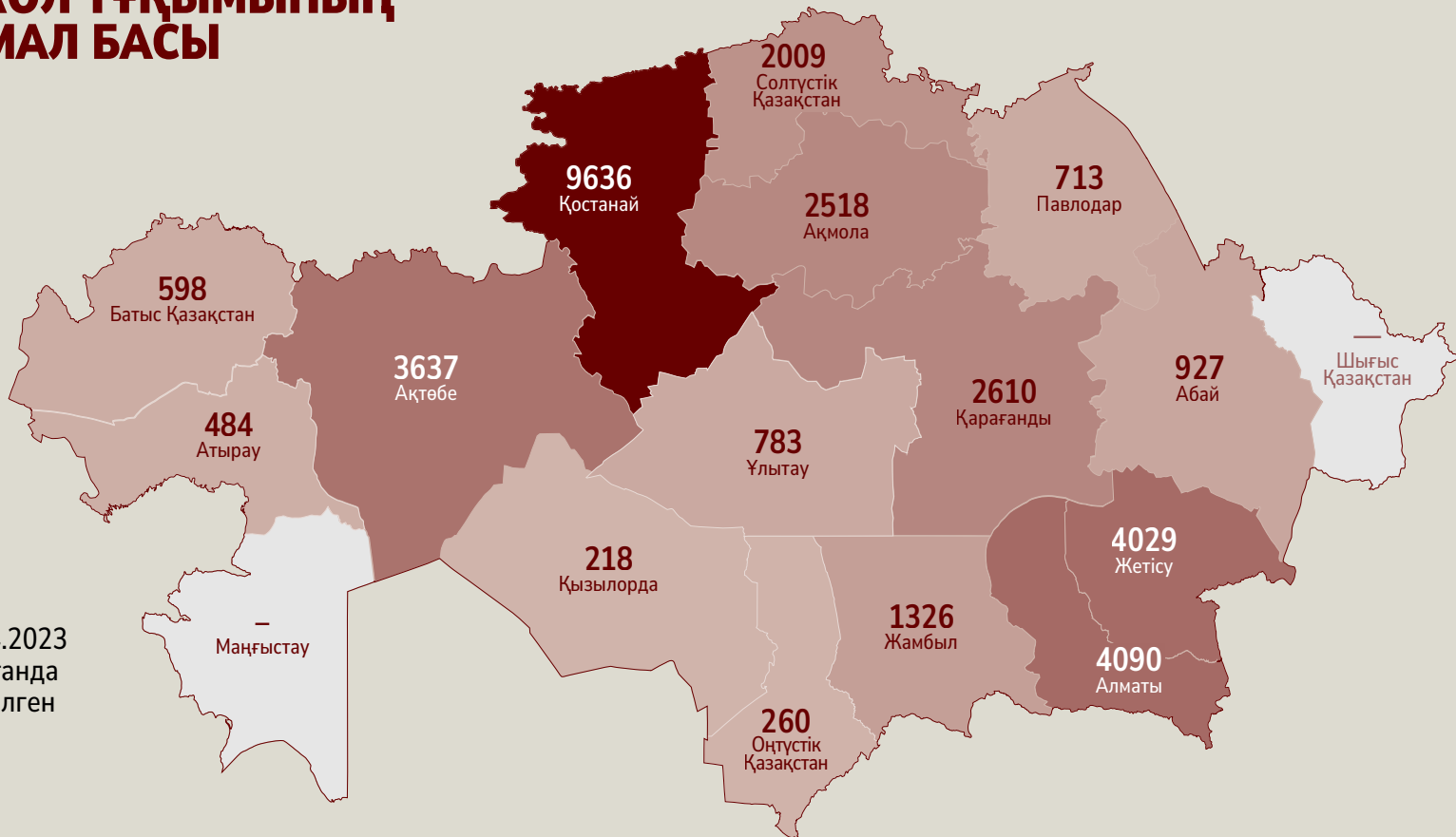
Пайда алу үшін мал басын
қалыптастыру

ӘУЛИЕКӨЛ ТҰҚЫМЫНЫҢ БАСЫ, МАЛ БАСЫ

EL BAYLYGY

33,8

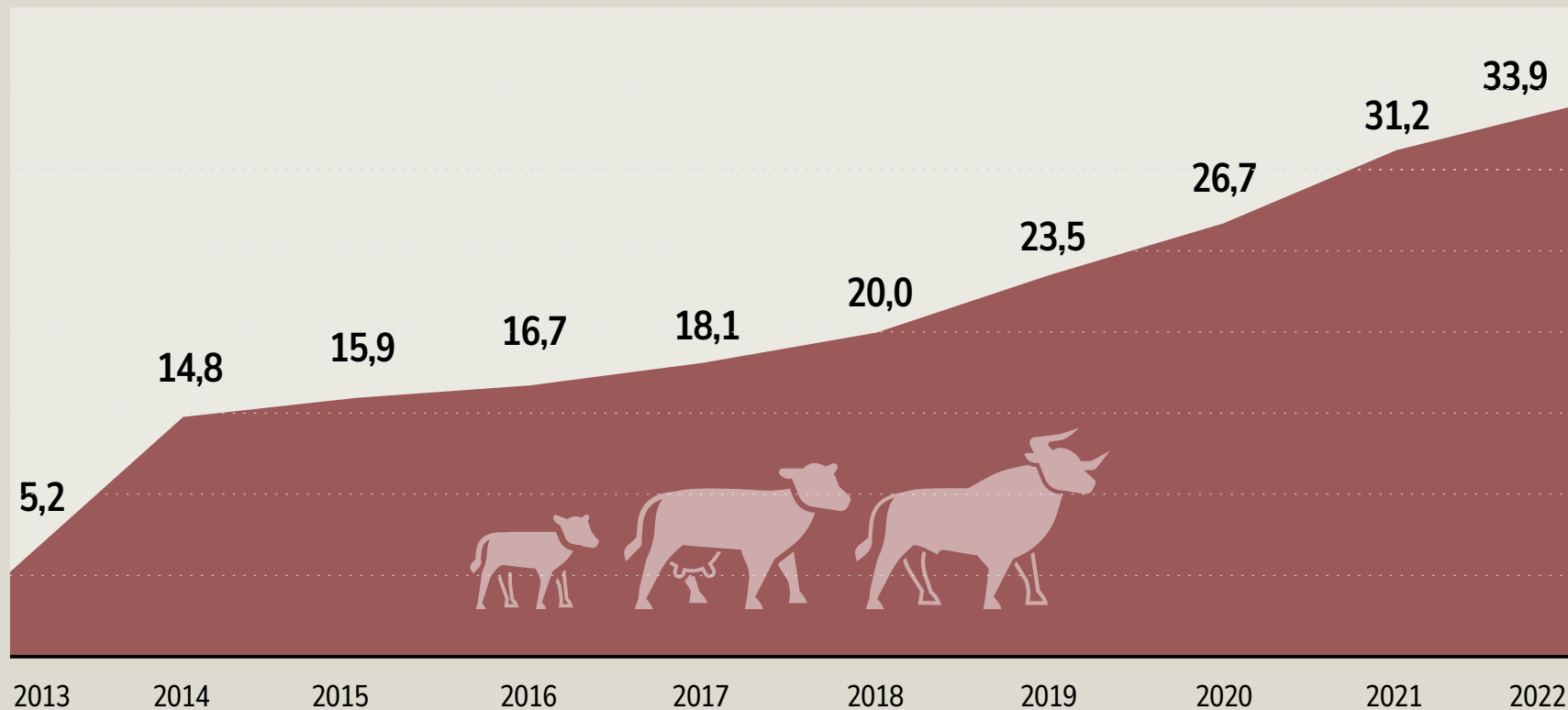
мың бас 03.04.2023
жылы Қазақстанда
барлығы тіркелген

ӘУЛИЕКӨЛ ТҰҚЫМЫНЫҢ БАСЫ, МЫҢ. БАС

EL BAYLYGY

01 қаңтарға

ӘУЛИЕКӨЛ ТҰҚЫМЫ ҚАЛАЙ ҚҰРЫЛДЫ

EL BAYLYGY

37,5%

Абердин-ангус

+

37,5%

Шароле

+

25%

Қазақ ақбас

||

ӘУЛИЕКӨЛ ТҰҚЫМЫ

30 жыл
құрылуға кетті
(1962-1992)

ТҰҚЫМ СИПАТТАМАСЫ

EL BAYLYGY

Абердин-ангус

Шароле

Қазақ ақбас

- жеңіл төлдеу
- ет қасиеттері
- еттің мәрмәрлігі

Ұзақ жетілетін тұқым —
бұлшықет массасын қосу
арқылы 24 айға дейін өседі

- жеңіл төлдеу
- жақсы бейімделу қасиеттері
- аналық инстинкт

ӘУЛИЕКӨЛ ТҰҚЫМЫ

ӨСУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

EL BAYLYGY

Абердин-ангус

Британдық тектес тұқым

Шароле

Француз тектес тұқымы

Әулікөл тұқымы

18_{ай}

24_{ай}

Бұлшықет массасы өседі
майсыз ет

Бұлшықет массасы өседі
майсыз ет

Бұлшықет массасы өседі
майсыз ет

Май жинайды
мәрмәр ет

Май жинайды
мәрмәр ет

Май жинайды
мәрмәр ет

АСЫЛ ТҰҚЫМДЫ МАЛДЫҢ ТІРІ САЛМАҒЫ КӨП ӨСЕДІ

EL BAYLYGY

Бұзауларды ажырату кезіндегі шығым	Асыл тұқымды сиырлардың бұзаулары	Нашар тұқымды сиырлардың бұзаулары	Салмақтағы алшақтық	100 сиырдан бұқашықтар шығымы	Қосымша тірі масса
Минималды	200 кг	150 кг	50 кг	40 бұқашық	+2000 кг
Максималды	220 кг	180 кг	40 кг	40 бұқашық	+1600 кг

Нашар тұқымды және асыл тұқымды малға күтім жасау **бірдей физикалық күш-жігерді** қажет етеді.

Асыл тұқымды мал азыққа қарағанда **10-15%-ға көп жем тұтынады**. Алайда, бұл шығындар тірі массаның үлкен өсуімен және бұзаулардың үлкен өнімділігімен өтеледі.

Генетика — бұл тек 30% жетістік, 70% **тамақтандыруға байланысты**.

Асыл тұқымды малды өсіру кезінде асыл тұқымды бұзауларды сату бағасы жоғары, демек, **түсім 20-40%-ға артық**.

Бір жасар бұқашықтың бағасы

350-450 мың **₸**
әуликөл тұқымы

200-250 мың **₸**
нашар тұқымды

МАЛ БАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: ТАЗА ТҰҚЫМДЫ ӨСІРУ

EL BAYLYGY

Асыл тұқымды өсіру — селекция жануарлардың өнімділігі мен асыл тұқымдық қасиеттерін сақтау және жақсарту мақсатында тұқымның ішінде жүзеге асырылатын өсіру әдісі.

**Асыл тұқымды мал тірі
массаға үлкен өсім береді**

Жылдам, бірақ қымбат

Бірден 50-100 бас асыл
тұқымды мал сатып алу

2 жылдан кейін таза
тұқымды бұзаулардың
алғашқы ұрпағы

МАЛ БАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: СІҢІРІП БУДАНДАСТЫРУ

EL BAYLYGY

Сіңіріп будандастыру — жергілікті тұқымды сиырларды элиталық өсірушілермен жұптастыруды қарастырады. Бірінші ұрпақта алынған будан қайтадан жоғары өнімді бұқалармен будандасады және қажетті нәтижеге жеткенше.

Арзан, бірақ ұзақ

Будандастырылған қашарларды қалдырасыз, ал бұқаларды жоғары бағаға бересіз

12–15 жас

Нашар тұқымды малдан асыл тұқымды малға біртіндеп көшу

МАЛ БАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: ЖАРТЫЛАЙ ТҰҚЫМДАРДЫ ЕТКЕ ӨСІРУ

EL BAYLYGY

Жартылай тұқымдарды етке өсіру (өнеркәсіптік будандастыру) — жануарлардың ет өнімділігін арттыру үшін гетерозис әсерін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

Сүтті және сүтті-етті тұқымды сиырларды, немесе тұқымсыз сиырларды, етті тұқымды өндірушінің ұрығымен ұрықтандырады. Бұл будандастырудың бірінші ұрпағы етке сойылады

Аралас тәсіл

2 табын: асыл тұқымды және тауарлық

Тауарлық табынның біртіндеп ығыстырылуы

Будандастырылған бұзаудың нашар тұқымдыға қарағанда артықшылығы — оның гетерозис әсерінің болуында.

Гетероздың әсері — тұқымаралық будандастыруда (кросбридинг) ата-аналарымен салыстырғанда бірінші ұрпақтың ұрпақтарында өсуі, мөлшері, құнарлығы, өмір сүруі және басқа да пайдалы қасиеттері жақсарады.

Гетерозис әсері **тек бірінші ұрпақта** көрінеді. Кейінгі ұрпақтарда белгілердің азуы байқалады.

Нашар тұқымды сиырларда тек асыл тұқымды бұқаларды пайдалану керек. Сонда сіз тұқымсыз бұзауларға қарағанда **өнімділіктен 10-15% жоғары болатын** будандастырылған бұзауларды аласыз.

Будандастырылған бұзаулар нашар тұқымды және асыл тұқымды бұзаулар арасында **орташа позицияны** алады.

Емшектен ажырату кезіндегі бұзаулардың салмағы:

180 кг

нашар тұқымды

200 кг

иелікті

220 кг

асыл тұқымды

ТАУАРЛЫҚ ТАБЫНДАРДА АСЫЛ ТҰҚЫМДЫ БҰҚАЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

EL BAYLYGY

бұқаларды сатып алуға субсидия алған кезде

ТАУАРЛЫҚ ТАБЫНДАРДА АСЫЛ ТҰҚЫМДЫ БҰҚАЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

EL BAYLYGY

селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты жүргізуге субсидия алған кезде

ӘУЛИЕКӨЛ БҰҚАСЫН ҚАЛАЙ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУҒА БОЛАДЫ

EL BAYLYGY

Асыл тұқымды бұқаны пайдалану 3 пайда әкелед:

1. Сатып алуға субсидия
2. Сиырларға субсидия
3. Жоғары сапалы будандастырылған бұзауларды алу (гетерозис әсері). Олар қарапайым нашар тұқымды бұзауларға қарағанда жақсы өседі

Веб-ресурстар

Әулиекөл тұқымы жөніндегі Республикалық Палата

Әулиекөл тұқымы бойынша Инстаграм Палаталар

Әулиекөл тұқымы бойынша Палатаның Фейсбукі

EL BAYLYGY

CULTIVARIY арнайы
BAI BOLSYN үшін жасады